

Остапчук Т.П., д.е.н., проф.

Державний університет «Житомирська політехніка»,

Орлов І.В., д.е.н., проф.

Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II

Петрук Л.Т., студентка групи МО-64

Державний університет «Житомирська політехніка»

КЕРІВНИЦТВО ТА ЛІДЕРСТВО: ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ПОНЯТЬ

Професійний розвиток менеджера є можливим, коли він здатен засвоювати новий досвід, уникати шаблонного мислення, бути готовим до корегування своїх управлінських рішень. Важливе значення в менеджменті відіграє співвідношення керівництва та лідерства. Керівник - це людина, яка розподіляє роботу та несе відповідальність за її результати, якими б вони не були. Але серед керівників є і місце для лідерів, які мають вплив на колектив та виступають важелями для прискорення досягнення цілей, які поставлені компанією.

Керівник є членом організації, відповідальним за виконання управлінських функцій. Але чи всі керівники є лідерами? Більшість керівників також мають тенденцію бути лідерами, але тільки тоді, коли вони виконують обов'язки керівництва, які включають комунікацію, мотивацію, натхнення та настанови, а також заохочення працівників піднятися на більш високий рівень продуктивності. Керівні обов'язки зазвичай є формальною частиною посадової інструкції. Керівники несуть відповідальність не тільки за свої дії, а також за дії своїх підлеглих.

Менеджер, займаючи певну посаду на відповідному рівні управління, стає формальним лідером колективу, оскільки отримує повноваження керувати ним. Однак він може й не бути дійсним лідером, якщо не володітиме відповідними якостями. У такому випадку функція лідерства може перейти до неформальних лідерів, найбільш авторитетних членів колективу. За такої ситуації лідерство стає процесом спонтанного керівництва трудовим колективом і може мати негативний вплив на нього, якщо формальний керівник не звертатиме на це уваги.

Основна відмінність між керівником та лідером полягає в тому, що лідери не обов'язково займають керівну посаду. Лідером може бути будь-хто, навіть якщо цей будь-хто не є авторитетною фігурою в організації. Лідер особисто інвестує у завдання та проекти і демонструє високий рівень пристрасті до роботи. Лідери дуже зацікавлені в успіху своїх послідовників, дозволяючи їм досягати своїх цілей (не обов'язково цілі організації).

Лідер не завжди має матеріальну чи формальну владу над своїми послідовниками. Підлеглі працівники керівника зобов'язані виконувати накази, тоді як наступне є не обов'язковим, коли йдеться про лідерство. Лідерство працює на основі натхнення та довіри серед співробітників, а ті, хто хоче наслідувати свого лідера, можуть зупинитися в будь-який час. Як правило, лідери - це люди, які сприймають зміни, є креативними та адаптивними. Від лідерських якостей керівника, від його здатності здійснювати вплив на інших людей, скеровувати їх дії в необхідному напрямі значною мірою залежить буде успішною діяльність організації або ні. Тому слід акцентувати увагу на тому, що саме робить керівника ефективним лідером. Існують три основні теорії розуміння лідерства: 1) особистісна теорія («теорія рис») або «харизматична», яка базується на гіпотезі про те, що всі успішні лідери мають низку спільних рис, що дозволяють їм досягти високих результатів в управлінні організацією; 2) теорія поведінкового підходу, яка розглядає лідерство як набір зразків звичайної манери поведінки керівника відносно підлеглих з метою впливу на них і спонукання до досягнення цілей організації; 3) ситуаційна теорія лідерства, яка припускає, лідерська поведінка повинні бути різною у різних ситуаціях.

Лідерські стосунки відрізняє те, що послідовники визнають лідера лише тоді, коли він довів свою компетентність і цінність для групи. Отже, лідер отримує свою владу від послідовників. Для підтримання власної позиції він повинен надавати їм можливість задовольняти їх потреби. Натомість послідовники задовольняють лідерську потребу у визнанні і надають йому необхідну підтримку у досягненні організаційних цілей. Як лідерство, так і керівництво мають управлінський статус. Спільними для лідера і керівника є можливість застосовувати владу, тобто впливати на поведінку інших людей або на ситуацію за допомогою різних засобів: авторитету, примусу, традицій, економічних, соціально-психологічних механізмів.

Керівництво – це процес взаємодії керівників і співробітників, воно пов'язує і замикає ланцюг винагород й досягнення мети. Вміле керівництво – це лідерство, що показує приклад, стимулює персонал до роботи на високому рівні. Мається на увазі не стимулювання погрозами, а справедливе і продумане лідерство. Керівництво, яке передбачає лідерство, - це вміння розвивати людей і розумно делегувати повноваження, і, саме головне, пам'ятати, що робота з колективом потребує трансформацій, адаптацій та ентузіазму.